

Rudi Pergar, *Memento*, 1998, akril, platno, 139 x 116 cm, detajl

Rudi Pergar

Poklon naravi

Vabimo vas na odprtje razstave
v petek, 26. aprila 2019,
ob 18.30.

Razstava bo odprta do vključno
torika, 14. maja 2019.

Akademski slikar in grafik Rudi Pergar je v svoji dolgi, več kot petdesetletni ustvarjalni karieri ustvaril obsežen in raznolik likovni opus, sestavljen iz različnih slogovnih faz, ki razkriva, da se je nenehno odzival na stilne in tehnološke spremembe v umetnosti druge polovice 20. stoletja. Na njegovo ustvarjanje pa je vplivalo tudi dobro poznavanje srednjeveškega slikarstva in starih slikarskih tehnik, ki jih je dodobra spoznal pri restavriranju in kopiranju fresk.

Začetki njegovega ustvarjanja segajo v šestdeseta leta, ko se je pod vplivom informelovskih tendenc usmeril v raziskovanje nefigurativnega slikarstva. Osrednjo vlogo na njegovih slikah iz prvega ustvarjalnega obdobja imajo namreč tople in žareče barve, zlasti rumena in bela, nanešene na slikovno ploskev s spontanimi, ekspresivnimi potezami, ki jih prepoznamo kot slikarjev čutni rokopis. A že konec šestdesetih let je svoja likovna iskanja preusmeril v geometrično abstrakcijo kot izrazito racionalno likovno disciplino, ki se izogiba vsakršni emotivnosti in ekspresivnosti.

Za slike iz Pergarjeve geometrične faze je značilna natančna obravnava likovnih odnosov med jasno razmejenimi geometrijskimi oblikami in ploskvami čistih akrilnih barv, na katerih ni sledov slikarjevih ročnih intervencij, saj jih je strojno brizgal na leseno podlago. Vendar slike zaradi „mediteranskega kolorita“ – kot so kritiki že v sedemdesetih letih označevali Pergarjevo specifično barvno lestvico – ne učinkujejo hladno, pač pa zgolj nekoliko zadržano.¹

S svojim značilnim koloritom je Pergar izstopal tudi na zadnji razstavi devetih neokonstruktivistov z naslovom *Atelje, 72*, ki so jo pripravili v spodnjih prostorih Moderne galerije v Ljubljani leta 1972, zatem pa v njegovem opusu ponovno zasledimo radikalen slogovni preobrat. Na začetku osemdesetih let je namreč pod vplivom *nove podobe* – umetnostnega toka, ki je zaznamoval vrnitev k ekspresivni figuraliki, čiste barvne ploskve zamenjal s figurativnim slikarstvom v zanj značilen svetlem koloritu.² In ker je bilo za gibanje *nove podobe* značilno, da so ustvarjalci „eklektično izkoriščali vso umetniško tradicijo“, je tudi Pergar črpal navdih za svoj umetnostni izraz tako v različnih avantgardnih gibanjih iz dvajsetih let 20. stoletja kot tudi v abstraktnem ekspresionizmu iz petdesetih let. Ob tem pa je treba poudariti, da Pergarjeve figuralne upodobitve niso imitacije del iz zgodovine likovne umetnosti, ampak sodobne interpretacije zgodovinskih slogov, značilne za obdobje postmodernizma, ki so v motivnem in vsebinskem smislu izraz avtorjevega osebnega razpoloženskega sveta in njegovih razmišljanj o človeški biti.

V devetdesetih letih se je v Pergarjevem opusu pojavil tudi ikonografski motiv krajine, ki mu pomeni neusahljivi vir slikarske inspiracije. Nad lepotami pokrajine pred rodno domačijo na Predmeji je bil, kot je sam povedal, očaran že kot otrok, saj so ga navduševali pogledi „v Vipavsko dolino, čez kraške planjave, proti Nanosu... vse modrine naštetih

(2003), niso nastali na osnovi stvarnih motivov, ampak jih lahko označimo za avtorjeve duhovne krajine. Zdi se pravzaprav, da so abstrahirane podobe, ki asociirajo na vodne tolmuhe, nakakšna sinteza različnih slogovnih faz, v katerih se zrcali avtorjeva celotna ustvarjalna pot. Vodni motivi in skalni skladi so namreč oblikovani kot amorfne, prvobitne barvne gmote, ki spominjajo na avtorjeve slikarske začetke v šestdesetih letih. V brezoblični barvni materiji istočasno slutimo trdno, arhitektonsko grajeno kompozicijo, ki jo lahko navežemo na racionalnost njegove geometrične faze v sedemdesetih letih. Pozorno gledalčevo oko opazi na slikah tudi ekspresivne poteze s čopičem, ki zaznamujejo njegova dela iz osemdesetih in devetdesetih let. Za kolorit krajinskih upodobitev pa lahko rečemo, da je značilno mediteranski, saj na slikah prevladujejo modri in zeleni barvni odtenki, nanešeni v številnih plasteh, ki jih ožarjajo lazurni nanosi bele barve. Barvna lestvica je izjemno rafinirana in poudarja slikovitost narave. Še posebej pomembno vlogo pa ima na platnih bela barva, ki je izvor trepetave svetlobe in pripomore k temu, da slike žarijo tudi v galerijski prostor.

Pergarjeve sublimne krajine lahko razumemo kot njegov osebni poklon naravi. Vendar je treba vedeti, da podobe ne utelešajo zgolj lepote narave, ampak tudi avtorjevo refleksijo o nezadržnem tehnološkem napredku in kibernetiki, ki je po njegovem mnenju zamenjala filozofijo v informacijski dobi. Avtor pravzaprav razliko med klasičnim slikarskim snovanjem in računalniško umetnostjo dobro pozna, saj je konec devetdesetih let tudi sam ustvarjal računalniške grafike, ki razkrivajo presenetljivo podobnost s slikarskimi upodobitvami krajin.⁴ Prepletanje ustvarjalnih medijev po eni strani potrjuje, da je Pergar ustvarjalec raziskujočega in razmišljujočega duha, ki je bil vseskozi odprt za spremembe. Po drugi strani pa kaže, da v umetnostnem izražanju ni toliko pomemben slog niti izrazni medij, ampak avtorjevo sporočilo, ki se v primeru njegovih krajinskih upodobitev nanaša tudi na dvig ekološke zavesti.

Pergarjeve slikarske krajine so odraz neusahljivega vira njegove ustvarjalne energije. Na platnih, ki s svojo barvitostjo in žarečo svetlobo pritegnejo gledalčev pogled in ga vodijo v globino slik, se namreč zrcalijo tako avtorjeve dolgoletne slikarske izkušnje kot tudi njegov natančen vpogled v resničnost sveta. Krajine lahko interpretiramo tudi kot podobe spomina, ki namigujejo na vrnitev k izvoru, prvinski naravi in primarnim človeškim stanjem.

Nataša Kovšca

Rudi Pergar se je rodil 3. aprila 1936 na Predmeji. Po končani gimnaziji v Ajdovščini, kjer je maturiral leta 1957, je študiral slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Diplomiral je leta 1963 na oddelku za slikarstvo pri profesorju Sedeju. Po diplomi se je zaposlil kot likovni pedagog na Osnovni šoli Milojke Štrukelj v Novi Gorici, kjer je poučeval od leta 1964 do 1978, zatem pa se je preusmeril v restavracijsko delo.

Leta 1981 se je redno zaposlil na Zavodu za spomeniško varstvo v Novi Gorici (kasnejšem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine). Dve leti pozneje se je vpisal še na specialko za restavracijsko delo na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost, kjer je leta 1985 pridobil naziv restavracijsko-specialist. Kot restavracijsko delo na ZVNKD je na območju Severne Primorske opravil veliko restavracijskih del zlasti v sakralnih objektih, med katerimi velja omeniti vsaj spominsko cerkev v Javorci. Za Narodno galerijo v Ljubljani in Goriški muzeji je kopiral tudi več kot trideset

Akademski slikar in grafik Rudi Pergar je v svoji dolgi, več kot petdesetletni ustvarjalni karieri ustvaril obsežen in raznolik likovni opus, sestavljen iz različnih slogovnih faz, ki razkriva, da se je nenehno odzival na stilne in tehnološke spremembe v umetnosti druge polovice 20. stoletja. Na njegovo ustvarjanje pa je vplivalo tudi dobro poznavanje srednjeveškega slikarstva in starih slikarskih tehnik, ki jih je dodobra spoznal pri restavriranju in kopiranju fresk.

Začetki njegovega ustvarjanja segajo v šestdeseta leta, ko se je pod vplivom informelovskih tendenc usmeril v raziskovanje nefigurativnega slikarstva. Osrednjo vlogo na njegovih slikah iz prvega ustvarjalnega obdobja imajo namreč tople in žareče barve, zlasti rumena in bela, nanešene na slikovno ploskev s spontanimi, ekspresivnimi potezami, ki jih prepoznamo kot slikarjev čutni rokopis. A že konec šestdesetih let je svoja likovna iskanja preusmeril v geometrično abstrakcijo kot izrazito racionalno likovno disciplino, ki se izogiba vsakršni emotivnosti in ekspresivnosti.

Za slike iz Pergarjeve geometrične faze je značilna natančna obravnava likovnih odnosov med jasno razmejenimi geometrijskimi oblikami in ploskvami čistih akrilnih barv, na katerih ni sledov slikarjevih ročnih intervencij, saj jih je strojno brizgal na leseno podlago. Vendar slike zaradi „mediteranskega kolorita“ – kot so kritiki že v sedemdesetih letih označevali Pergarjevo specifično barvno lestvico – ne učinkujejo hladno, pač pa zgolj nekoliko zadržano.¹

S svojim značilnim koloritom je Pergar izstopal tudi na zadnji razstavi devetih neokonstruktivistov z naslovom *Atelje ,72*, ki so jo pripravili v spodnjih prostorih Moderne galerije v Ljubljani leta 1972, zatem pa v njegovem opusu ponovno zasledimo radikalen slogovni preobrat. Na začetku osemdesetih let je namreč pod vplivom *nove podobe* – umetnostnega toka, ki je zaznamoval vrnitev k ekspresivni figuraliki, čiste barvne ploskve zamenjal s figurativnim slikarstvom v zanj značilen svetlem koloritu.² In ker je bilo za gibanje *nove podobe* značilno, da so ustvarjalci „eklektično izkoriščali vso umetniško tradicijo“, je tudi Pergar črpal navdih za svoj umetnostni izraz tako v različnih avantgardnih gibanjih iz dvajsetih let 20. stoletja kot tudi v abstraktnem ekspresionizmu iz petdesetih let. Ob tem pa je treba poudariti, da Pergarjeve figuralne upodobitve niso imitacije del iz zgodovine likovne umetnosti, ampak sodobne interpretacije zgodovinskih slogov, značilne za obdobje postmodernizma, ki so v motivnem in vsebinskem smislu izraz avtorjevega osebnega razpoloženskega sveta in njegovih razmišljanj o človeški biti.

V devetdesetih letih se je v Pergarjevem opusu pojavil tudi ikonografski motiv krajine, ki mu pomeni neusahljivi vir slikarske inspiracije. Nad lepotami pokrajine pred rodno domačijo na Predmeji je bil, kot je sam povedal, očaran že kot otrok, saj so ga navduševali pogledi „v Vipavsko dolino, čez kraške planjave, proti Nanosu, vse modrine naštetih

(2003), niso nastali na osnovi stvarnih motivov, ampak jih lahko označimo za avtorjeve duhovne krajine. Zdi se pravzaprav, da so abstrahirane podobe, ki asociirajo na vodne tolmuhe, nakakšna sinteza različnih slogovnih faz, v katerih se zrcali avtorjeva celotna ustvarjalna pot. Vodni motivi in skalni skladi so namreč oblikovani kot amorfne, prvobitne barvne gmote, ki spominjajo na avtorjeve slikarske začetke v šestdesetih letih. V brezoblični barvni materiji istočasno slutimo trdno, arhitektonsko grajeno kompozicijo, ki jo lahko navežemo na racionalnost njegove geometrične faze v sedemdesetih letih. Pozorno gledalčevo oko opazi na slikah tudi ekspresivne poteze s čopičem, ki zaznamujejo njegova dela iz osemdesetih in devetdesetih let. Za kolorit krajinskih upodobitev pa lahko rečemo, da je značilno mediteranski, saj na slikah prevladujejo modri in zeleni barvni odtenki, nanešeni v številnih plasteh, ki jih ožarjajo lazurni nanosi bele barve. Barvna lestvica je izjemno rafinirana in poudarja slikovitost narave. Še posebej pomembno vlogo pa ima na platnih bela barva, ki je izvor trepetave svetlobe in pripomore k temu, da slike žarijo tudi v galerijski prostor.

Pergarjeve sublimne krajine lahko razumemo kot njegov osebni poklon naravi. Vendar je treba vedeti, da podobe ne utelešajo zgolj lepote narave, ampak tudi avtorjevo refleksijo o nezadržnem tehnološkem napredku in kibernetiki, ki je po njegovem mnenju zamenjala filozofijo v informacijski dobi. Avtor pravzaprav razliko med klasičnim slikarskim snovanjem in računalniško umetnostjo dobro pozna, saj je konec devetdesetih let tudi sam ustvarjal računalniške grafike, ki razkrivajo presenetljivo podobnost s slikarskimi upodobitvami krajin.⁴ Prepletanje ustvarjalnih medijev po eni strani potrjuje, da je Pergar ustvarjalec raziskujočega in razmišljujočega duha, ki je bil vseskozi odprt za spremembe. Po drugi strani pa kaže, da v umetnostnem izražanju ni toliko pomemben slog niti izrazni medij, ampak avtorjevo sporočilo, ki se v primeru njegovih krajinskih upodobitev nanaša tudi na dvig ekološke zavesti.

Pergarjeve slikarske krajine so odraz neusahljivega vira njegove ustvarjalne energije. Na platnih, ki s svojo barvitostjo in žarečo svetlobo pritegnejo gledalčev pogled in ga vodijo v globino slik, se namreč zrcalijo tako avtorjeve dolgoletne slikarske izkušnje kot tudi njegov natančen vpogled v resničnost sveta. Krajine lahko interpretiramo tudi kot podobe spomina, ki namigujejo na vrnitev k izvoru, prvinski naravi in primarnim človeškim stanjem.

Nataša Kovšca

Rudi Pergar se je rodil 3. aprila 1936 na Predmeji. Po končani gimnaziji v Ajdovščini, kjer je maturiral leta 1957, je študiral slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Diplomiral je leta 1963 na oddelku za slikarstvo pri profesorju Sedeju. Po diplomi se je zaposlil kot likovni pedagog na Osnovni šoli Milojke Štrukelj v Novi Gorici, kjer je poučeval od leta 1964 do 1978, zatem pa se je preusmeril v restavracijsko delo.

Leta 1981 se je redno zaposlil na Zavodu za spomeniško varstvo v Novi Gorici (kasnejšem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine). Dve leti pozneje se je vpisal še na specialko za restavracijsko delo na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost, kjer je leta 1985 pridobil naziv restavracijsko-specialist. Kot restavracijsko delo na ZVNKD je na območju Severne Primorske opravil veliko restavracijskih del zlasti v sakralnih objektih, med katerimi velja omeniti vsaj spominsko cerkev v Javorci. Za Narodno galerijo v Ljubljani in Goriški muzeji je kopiral tudi več kot trideset